

Γιώργος Ξ. Ματζουράνης: *Ανάμεσα σε δύο κόσμους. Συγγραφείς στη Γερμανία με ελληνικό διαβατήριο*, εκδ. Καστανιώτη, 1995

Ο συγγραφέας Γιώργος Ματζουράνης είναι μια από τις ελάχιστες περιπτώσεις σπινθηροειδούς, ήθους, σοβαρότητας και συναίσθησης ευθύνης. Η προσωπική του στάση ως δημιουργού που διακρίνεται για τη σεμνότητα και τα έργα αντί των λόγων, σ' έναν καιρό πόζας και ναρκισσισμού, τον τοποθετούν στην πρωτοκαθεδρία των ανθρώπων εκείνων που η ζωή τους υπήρξε ευτύχημα κι όχι δυστύχημα ή ολίσθημα.

Από νέος αναμείχθηκε ως δημοσιογράφος και ανταποκριτής, στα επαναστατικά γεγονότα της Κ. Αφρικής στις αρχές της δεκαετίας του '60, όπου έζησε για πέντε χρόνια. Η ίδια διάθεση αντίστασης και διαμαρτυρίας τον χαρακτηρίζει και στην περίοδο 1967-1974, όπου συμμετείχε σε εφημερίδες και περιοδικά με αντιδικτατορικό προσανατολισμό στη Γερμανία (στο περιοδικό «Αντίσταση '67», μαζί με τον Πέτρο Κουναλάκη, την Ξανθίππη Μίχα-Μπανιά, τον Γιάννη Αναστασίου, τον Γιώργο Τσιάκαλο κ.ά. — και στην εφημερίδα: «Σπίθα», μαζί με τον Γιώργο Βασιλειάδη, τον Σπύρο και τη Λαμπρινή Δελέγκα).

Παράλληλα συμμετείχε ως τακτικός προσκεκλημένος στις εκδηλώσεις των κοινοτήτων στη Γερμανία, στο Βέλγιο, στη Σουηδία και στην Ελβετία. Το 1964 τυπώνει το πρώτο του βιβλίο, μια συλλογή διηγημάτων υπό τον τίτλο *Σημείον επαφής με θέματα από τους αγώνες των Αφρικανών για την ανεξαρτησία τους*, το 1974 τη συλλογή διηγημάτων υπό τον τίτλο *Uhuru. Ελευθερία*, που είχαν την ίδια θεματολογία.

Ως καλός γνώστης των θεμάτων μετανάστευσης των Ελλήνων στην Κεντρική Ευρώπη, γράφει τρία βιβλία με θέμα τους εργάτες στη Γερμανία: α) *Έλληνες εργάτες στη Γερμανία*, β) *Μας λένε Γκάσταρμπάιτερ*, και γ) *Τα παιδιά του Νότου*.

Ζώντας και δημιουργώντας ως δημοσιογράφος και συγγραφέας χρόνια στη Γερμανία είναι λοιπόν ο αρμοδιότερος να μας ξεναγήσει στον κόσμο των Ελλήνων συγγραφέων που ζουν και γράφουν στη Γερμανία.

Το νέο του βιβλίο, αναφέρεται σε συγγραφείς που ζουν στη Γερμανία και ενώ είναι γνωστοί στο γερμανικό αναγνωστικό κοινό, στο ελληνικό είναι ή άγνωστοι ή λίγο

γνωστοί. Σ' αυτή την ανθολογία, περιέχονται κείμενα σημαντικά, από μερικούς Έλληνες, που δημοσιεύουν στα γερμανικά τα έργα τους. Όλοι είναι περίπου πενήντα. Άλλοι γράφουν ελληνικά, αλλά μεταφράζουν μόνοι τα κείμενά τους από τα γερμανικά κι άλλοι υποβοηθούνται από μεταφραστές. Το ανθολόγιο, ακολουθεί μια ερευνητική εργασία η οποία αναλύει τις συνθήκες υπό τις οποίες εμφανίζεται η λογοτεχνική αυτή δραστηριότητα. Αναφέρεται στο περιβάλλον τους και περιγράφει τις καταβολές τους, τις εγγραφές και τις μνήμες τους μετά από την τριακονταετή και πλέον παραμονή τους στη Γερμανία. Παραθέτει επίσης όλες — τις συγκρουόμενες μερικές φορές μεταξύ τους — τις εκτιμήσεις, απόψεις και αναλύσεις των φιλόλογων και δοκιμιογράφων.

Ο ίδιος γνωρίζει από μνήμες και βιώματα, το μόχθο του να ζήσεις και να επιβιώσεις σ' ένα ξένο, συχνά εχθρικό αλλόγλωσσο και ετερογενές περιβάλλον, έχοντας το άγχος της επιβίωσης, μη μπορώντας να επιστρέψεις στην πολυπόθητη πατρίδα, είτε λόγω δικτατορίας, είτε διότι το μεταναστεύειν έκλεψε όλους τους χυμούς εργατικής δύναμης και αντοχών.

Το βιβλίο είναι σημαντικό για πολλούς λόγους. Ένας από αυτούς αφορά τη συνεισφορά των Ελλήνων συγγραφέων στη Γερμανία, ως όρος και όριο μιας διαπολιτισμικής ανταλλαγής και επαναφομοίωσης στοιχείων και δεδομένων. Ο άλλος λόγος επικεντρώνεται στην προσωπική δαπάνη του συγγραφέα, ο οποίος δεν αρκείται σε μια ενδεικτική ανθολόγηση με έναν πρόλογο, αλλά προχωρά στη διατομή αλληλοσυγκρουόμενων κοινωνιολογικών δεδομένων, προκειμένου να βγει ένα συμπέρασμα και να μας κάνει σ' αυτό κοινωνούς. Δεν ξέρουμε πού θα είναι τελικώς τα σύνορα της Ευρώπης. Αν πάντως κοντά σ' αυτά τα σύνορα είναι η Ελλάδα, τότε όπως μέχρι τώρα προσέφερε τα εργαλεία ανάλυσης, εμβάθυνσης, προσανατολισμού, πολιτιστικής προόδου, έτσι κάνει ακόμα. Είτε μέσω συγγραφέων, είτε λόγω της πνευματικής εναντίωσης Ελλήνων στοχαστών, (Καστοριάδης, Αξελός, Πουλαντζάς κ.ά.), είτε μέσω των εικαστικών δημιουργιών, του κινηματογράφου, του θεάτρου, είναι διαρκώς παρούσα.

Στην ανθολογία περιλαμβάνουν πεζά των: Ν. Λαζάνη, Ελ. Τορόση, Π. Κυρίμη, Μ. Παπανάγνου, Φ. Λαδάκη, Αν. Σουρούνη, Χ. Λόλακα, Σ. Πορίλη, Γ. Κουμίδη. Επίσης, ποιήματα των: Ν. Σιδέρη, Γ. Παπούλια, Κ. Γιαννάκου, Α. Ρίζου, Γ. Νικόλτσιου, Θ. Γαζή, Δ. Κοσμίδη.

Ως επίλογο θα παραθέταμε σημείωση του συγγραφέα, από το βιβλίο της φιλόλογου Νίκης Eideneier (Πρόλογος στην *Ανθολογία Dimitrakus '86*, εκδ. Romiosini), που έχει μια αναμφισβήτητη εποπτεία στο έργο των Ελλήνων λογοτεχνών στη Γερμανία, ακόμα και το αδημοσίευτο, όπως τονίζει ο Γ.Μ. (σελ. 133).

Γράφει λοιπόν η κ. Eideneier: «Η εξέλιξη των καθιερωμένων και γνωστών συγγραφέων της μετανάστευσης αλλά και η εμφάνιση νέων ονομάτων και έργων πολλών αδημοσίευστων ακόμα, προμηνύουν εκπλήξεις. Τα κείμενα κερδίζουν σε εσωτερικότητα, κινούνται σε διάφορα επίπεδα χρόνου και τόπου, αποφεύγουν τα κλισέ μιας μεμψίμοιρης κριτικής, η θεματική τους, ακόμα και αν διατηρεί στοιχεία αποδημίας, ξενιτιάς, ξένης — άρα διαφορετικής — νοοτροπίας και πικρίας μπροστά στη συνεχιζόμενη ξενόφοβη ως εχθρική αντιμετώπισή τους από τους ντόπιους, γίνεται πιο πλατιά, ο έρωτας αναλαμβάνει καίριο και όχι πια υποκατάστατο ρόλο, με όλες τις

τραγικές συνέπειες. Κυρίως η αντιμετώπιση, συγκινησιακή ή μη, ψυχρά λογική ως υπολογιστική ή και εμπαθής, των συνθηκών στη Γερμανία, των καταστάσεων και του ανθρώπινου υλικού αλλά και των συνθηκών στην Ελλάδα, γίνεται από μια τελείως διαφορετική οπτική γωνία, με έντονη αποστασιοποίηση και προς τις δυο πλευρές, όχι χωρίς κατανόηση, κάποτε υπερβολικά σκληρά — επειδή ακόμα τραυματικά — αλλά και αυτό είναι το καταπληκτικό, με χιούμορ».

Δήμητρα Παυλάκου